DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WOŁYŃSKIEGO

TREŚĆ.

WRZESIEŃ 1930. ROK VII Nr. 8/70

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Poz. 49. Uprawnienia nauczycieli szkół powszechnych, posiadających dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. II-5496/30 z dnia 14.VII 1930 r.

Ministerstwo wyjaśnia, że przy stosowaniu art. 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) należy opierać się na odnośnych postanowieniach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 663).

Wobec powyższego nie może być przyznane nauczycielom publicznych szkół powszechnych, posiadającym dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej a nieposiadającym świadectw dojrzałości, uposażenie według art. 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. N. 116, poz. 924), ponieważ punkt d. § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. (Dz. U. R. P. N. poz. 663) wymaga jako warunek uznania za wyższe studja dyplomów Wolnej Wszechnicy Polskiej posiadania świadectwa dojrzałości.

Za Dyrektora Departamentu [—] **I. Dzierżyński** Nacz. Wydz.

Poz. 50. Zakupno aparatów i innych urządzeń telefonicznych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 24. VII. 1930 r. Nr. I. Prez. 4689/30

Ministerstwo Poczt i Telegrafów zmierza do całkowitego znormalizowania urządzeń i sprzętu teletechniczego i do zorganizowania wyrobu jego w kraju.

Dla normalizacji sprzętu przy Ministerstwie istnieje Rada Teletechniczna, która już znormalizowała aparaty telefoniczne jak dla baterji lokalnej tak i dla baterji centralnej. Te ostatnie nadają się do central automatycznych. Ministerstwo wydało zarządzenie, że do central Zarządu Poczt i Telegrafów mogą być przyłączane tylko aparaty znormalizowane jak bezpośrednio tak i przez centralki abonentów czysto prywatne, czy też instytucyj państwowych.

Jednak przy sprzedaży centralek telefonicznych szczególnie automatycznych przez firmy prywatne, które z pewnością wiedzą o tem że aparaty automatyczne są znormalizowane, firmy te wmawiają w swych klijentów, że ich instalacje mogą dobrze współpracować jedynie z ich aparatami telefonicznemi. Dotyczy to przeważnie central nieprzyłączonych początkowo do Państwowej sieci telefonicznej.

Wobec powyższego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego opierając się na piśmie Ministerstwa Poczt i Telegrafów z dnia 4 lipca r. b N. 151/R. A. **zarządza by przy zakupach aparatów i innych urządzeń telefonicznych były stosowane przyrządy i aparaty znormalizowane i możliwie wyprodukowane w kraju.**

Zaznacza się przy tem, że na większą skalę produkcję sprzętu i urządzeń telefonicznych wykonuje Państwowa Wytwórnia Aparatów Telefonicznych i Telegraficznych, której wyroby upraszą się uwzględniać przy zamówieniach urządzeń telefonicznych.

Za Nacz. Wydz. [—] **Dr. H. Foremny** Radca Ministerjalny

Poz. 51. Zaświadczenia sprawności fizycznej przy zgłaszaniu się do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 28 marca 1930 r.

Wobec występujących trudności z uzyskiwaniem przez petentów, zgłaszających się do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich według rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 9 października 1924 r., (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 28, poz. 185) świadectw praktycznej umiejętności prowadzenia zabaw i gier ruchomych, względnie świadectw usprawnienia sportowego, przewidzianych w punkcie f. § 1, wymienionego rozporządzenia, upoważniam do wydawania tych świadectw, w okresie aż do odwołania, oprócz Państwowego (Centralnego) Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, Kuratorja Okręgów Szkolnych, Śląski Urząd Wojewódzki i Liceum Krzemienieckie.

Kuratorja (Urząd Wojewódzki, Liceum) będą wydawały takie świadectwa na podstawie opinji wizytatora lub — w razie braku tych osób w Kuratorjum — osoby, specjalnie do tego

przez Kuratorjum upoważnionej. Powyższa zaś opinja winna być powzięta bądź na podstawie bezpośredniego sprawdzenia sprawności kandydata (egzaminu), bądź na podstawie zaświadczenia, wystawionego kandydatowi albo przez Dyrekcję odnośnej szkoły, jeśli kandydatem tym jest nauczyciel czynny, albo przez odpowiednią instytucję, służącą celom wychowania fizycznego lub sportu.

Minister W. R. i O. P. [—] **Sł. Czerwiński**

Poz. 52. **Wykaz szkół, w których nauka uprawnia do zwrotu opłat szkolnych w roku szkolnym 1930/31.**

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 23. VI. 1930 r. Nr. I. Prez. 4320/30

Powołując się na punkt 1 okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 1925 Nr. 95/14604, podaję do wiadomości wykaz prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych tudzież szkół artystycznych, w których nauka uprawnia do zwrotu opłaty szkolnej w myśl ustępu trzeciego art. 10 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) względnie art. 6. § 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107).

Wykaz ten obowiązuje na rok szkolny 1930/31 z tem zastrzeżeniem, że w szkołach handlowych uprawnienie do zwrotu opłat szkolnych nie odnosi się do klas przygotowawczych.

Zarazem opierając się na piśmie Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 1930 r. L. 9109/30, podaję do wiadomości, że na okres roku szkolnego 1930/31 funkcjonarjusze państwowi zwolnieni będą od obowiązku przedstawiania zaświadczeń o braku wolnych miejsc w szkołach państwowych we wszystkich Okręgach szkolnych.

W sprawie przekazywania odpowiednich kredytów na opłaty szkolne, dokonywania wydatków, zarachowania ich, obowiązują nadal bez zmiany dotychczasowe przepisy.

Minister W. R. i O. P. [—] **Sł. Czerwiński**

Wykaz szkół prywatnych w Okręgu Szkolnym Wołyńskim, w których nauka uprawnia w roku szkolnym 1930/31 do zwrotu opłat szkolnych.

I. Szkoły średnie ogólnokształcące.

1) Kowel. Gimnazjum koedukacyjne z polskim językiem nauczania Klary Erlich.

2) Krzemieniec. Gimnazjum koedukacyjne Wydziału Powiatowego i Magistratu miasta.

3) Krzemieniec. Gimnazjum koedukacyjne z ukraińskim językiem nauczania Sergjusza Milaszkiewicza.
4) Łuck. Gimnazjum koedukacyjne z polskim j. nauczania Mojżesza Gliklicha.
5) „ Gimnazjum koedukacyjne z ukraińskim językiem nauczania T-wa im. Łesi Ukrainki.
6) „ Gimnazjum koedukacyjne Rosyjskiego T-wa Dobroczynności.
7) Równe. I gimnazjum koedukacyjne z polskim językiem nauczania Bencjona Goldfelda i Łazara Perela.
8) „ Gimnazjum koedukacyjne Rosyjskiego T-wa Dobroczynności.
9) Włodzimierz. Gimnazjum koedukacyjne z polskim językiem nauczania D-ra Marka Starera.

II. Zakłady kształcenia nauczycieli.

1) Łuck. Prywatne seminarjum nauczycielskie koedukacyjne T. N. S. W.
2) Maciejów. Prywatne seminarjum nauczycielskie żeńskie SS. Niepokalanek w Maciejowie.

III. Szkoły zawodowe.

1) Dubno. Szkoła Zawodowa Żeńska pod wezw. św. Józefa Zgrom SS. Opatrzności Bożej.
2) Kostopol. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Powiatowego Związku Komunalnego.
3) Kowel. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T. N. S. W.
4) Krzemieniec. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa T-wa Prowadzenia Szkoły Handlowej.
5) Łuck. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa P. M. S.
6) „ Szkoła Rzemieślnicza P. M. S.
7) Ostróg. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa P. M. S.
8) Równe. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa P. M. S.
9) „ 2 klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Mordchego Josefsberga.
10) Wiśniowiec. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa Sejmiku Powiatowego w Krzemieńcu.
11) Włodzimierz. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa P. M. S.
12) Zdołbunów. Szkoła Rzemieślniczo-Przemysłowa P. M. S.

IV. Szkoły artystyczne.

1) Dubno. Filja Lwowskiego Instytutu Muzycznego, ul.

Bazyljańska 2.
2) Krzemieniec. Filja Lwowskiego Instytutu Muzycznego, Liceum, Gimnazjum im. Czackiego.
3) Równe. Szkoła Muzyczna im. St Moniuszki (Filja Lwowskiego Instytutu Muzycznego) ul. Szkolna 117.

Poz. 53. **Wypłata części zaległego dodatku mieszkaniowego za rok 1928 emerytom zatrudnionym w urzędach i przedsiębiorstwach państwowych.**

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dn. 19. VII. 1930. Nr. I. R—8142/30.

Emeryci państwowi, zatrudnieni w charakterze urzędników prowizorycznych i pracowników kontraktowych w urzędach i przedsiębiorstwach oraz monopolach państwowych, otrzymali z tychże instytucyj na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 lutego 1930 r (Dz. U. R P. Nr 13, poz. 90) przysługującą im 1/3część zaległego na rok 1928 dodatku mieszkaniowego. Izby Skarbowe, wypłacające uposażenie emerytalne, wypłaciły tym emerytom równocześnie 1/3 część wspomnianego dodatku — jako emerytom państwowym.

W myśl artykułu 3 powołanej powyżej ustawy z 26 lutego 1930 o wypłacie części zaległego dodatku mieszkaniowego za r. 1928, funkcjonarjusze państwowi w służbie czynnej i emeryci państwowi mogą pobrać tylko jeden dodatek, a w razie, gdyby przysługiwało im prawo do tego dodatku tak z tytułu służby czynnej w dniu 1 marca 1930 r. jak również z tytułu pobierania zaopatrzenia emerytalnego - mają oni prawo wyboru.

Izby Skarbowe wypłaciły powyższy dodatek wskutek braku ewidencji emerytów, zatrudnionych w urzędach oraz przedsiębiorstwach i monopolach państwowych w charakterze urzędników prowizorycznych, względnie pracowników kontraktowych.

Celem zapobieżenia na przyszłość wypłacaniu tym emerytom zaległego dodatku dwukrotnie oraz celem uregulowania dokonanej podwójnej wypłaty tym samym osobom 1/3 części dodatku — Ministerstwo Skarbu okólnikiem L. D. I-6529/5/30 z dnia 11 lipca r b. zarządziło, aby wszystkie urzędy i przedsiębiorstwa państwowe zawiadomiły właściwe Izby Skarbowe o zatrudnieniu w danym urzędzie emerytów państwowych, przyczem należy zaznaczyć, czy emerytom tym wypłacono i w jakiej wysokości powyższy zaległy dodatek mieszkaniowy, oraz od jakiego czasu emeryci ci są zatrudnieni.

Powyższe dotyczy również emerytów państwowych, zatrudnionych we władzach centralnych.

Wykazy emerytów, zajętych we władzach i urzędach, należy kierować do tych Izb Skarbowych, z których poszczególni emeryci otrzymują uposażenie emerytalne.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Za Nacz. Wydz. [—] **E. Waydel** — Radca Ministe rjalny

Poz. 54. **Zgłaszanie zachorowań na jaglicę.**

Okólnik Kuratorjum Okr. S. W. z dnia 6. VIII. 1930 r. Nr. O-12499/30.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 18 lipca r. b. Nr. I—WF. 4360/30 zwróciło uwagę, że dotychczasowe zgłoszenia zachorowań na jaglicę, do uskutecznienia których w myśl art. 1 i 2 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 333 z 1928 r.) zobowiązani są lekarze, którzy chorobę tę stwierdzili, nie są przez wszystkich lekarzy dokonywane oraz rejestracja tych zgłoszeń we właściwych urzędach nie jest należycie prowadzona, wskutek czego urzędowa statystyka zachorowań na jaglicę nie odpowiada rzeczywistości.

Wobec powyższego polecam Panom Inspektorom Szkolnym i Dyrekcjom szkół przypomnieć lekarzom szkolnym, sprawującym nadzór higjeniczny nad szkołami **wszystkich typów,** obowiązek zgłaszania zachorowań na jaglicę wśród uczniów (enic) do lekarzy powiatowych lub miejskich (w miastach wydzielonych) za pośrednictwem urzędowych kart zgłoszenia (Nr. 23 niebieska), wolnych od opłaty pocztowej. Karty te winny być przez lekarzy powiatowych dostarczone darmo wszystkim lekarzom w celu umożliwienia im dopełnienia tego obowiązku.

W myśl art. 1 rozporządzenia o zwalczaniu jaglicy (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 333 z 1928 r.) każdy przypadek zachorowania na jaglicę niewątpliwą, czynną podlega zgłoszeniu w ciągu tygodnia od chwili stwierdzenia choroby przez lekarza.

Podejrzenie jaglicy oraz przypadki jaglicy zaleczonej zgłoszeniu nie podlegają.

Jednocześnie polecam zażądać od lekarzy szkolnych, by w sprawozdaniach rocznych w 2-ej części, obejmującej zasłabnięcia na ważniejsze choroby zakaźne i pasożytnicze, w rubryce „jaglica i inne nieżyty złośliwe spojówki oka" obok liczby zasłabnięć na te choroby podawali w nawiasach liczbę przypadków jaglicy, o których była mowa wyżej, a w uwagach ogólnych na odwrotnej stronie omawiali te przypadki szczegółowo.

Za Kuratora Okr. Szk [—] **J. Dryjański** — Naczelnik Wydziału.

Poz. 55. Oznaki dla władz i urzędów państwowych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Woł. z dnia 4.IX 1930 r. Nr. 0-11494/30.

W związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 marca 1930 r. w sprawie oznak dla władz, urzędów, zakładów, instytucyj i przedsiębiorstw państwowych (Dz. U.R.P. Nr. 28, poz. 245) oraz w myśl okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 1930 r. L. 10962/30 powiadamiam, że Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w porozumieniu z Mennicą Państwową powzięła inicjatywę zaopatrzenia władz i urzędów państwowych w oznaki.

W celu zapewnienia całkowitej jednolitości i staranności, wykonania przepisanych oznak, co w stosunku do godła państwowego musi być ściśle przestrzegane, oraz z uwagi na charakter obu tych instytucyj, które dają pod tym względem duże gwarancje, uważam a pożądane poparcie powyższej inicjatywy i korzystanie z usług Federacji w tym kierunku.

Projekt godła państwowego opracowany został w sposób następujący: a) Orzeł w płaskorzeźbie wybity przez Mennicę Państwową w białym metalu ze złoconą koroną, dziobem i pazurami stosownie do przepisu, b) Tablica owalna wykonana z grubej płyty metalowej wygiętej na wysokość 1 cm., przez co powierzchnia płyty będzie odstawać od ściany na grubość 1 cm. Tablica owalna polakierowana kolorami przepisowemi, t. j. wokoło w pasy: czerwony i biały, następnie tło szare, na którem — tarcza czerwona z żółtym otokiem. Na tej tarczy umieszczona płaskorzeźba z orłem.

Wymiary i cena tablic z herbem państwowym są następujące: dla wszystkich władz I instancji, urzędów, zakładów i instytucyj posiadających prawa do używania godła państwowego (50 cm. x 40 cm.) w cenie zł. 50. Oprócz wymienionych tablic owalnych rozporządzenie podaje tablice z napisami, cena których będzie zależna od wielkości napisu i tablicy i będzie wahać się od zł. 20 do zł. 25. Zamówienia na wymienione oznaki i na tablice z napisami należy kierować bezpośrednio w miarę możności zbiorowo, do Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny, Warszawa Nowy-Swiat Nr. 35 m. 5.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) **K. Szelągowski.**

Poz. 56. Rozkład godzin w związku z wizytacją nauki religji w szkołach powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. Nr. I 13207/30 z dn. 6.IX 1930 r.

Wobec tego, że ks. ks. Dziekani i proboszczowie, upoważnieni do wizytowania nauki religji w szkołach powszechnych w wielu wypadkach uapotykają na trudności w zwizytowaniu tej nauki w jednym dniu we wszystkich oddziałach danej szkoły, znajdującej się poza siedzibą wizytującego, a to ze względu na obowiązujący rozkład godzin, który naukę religji przewiduje w różnych dniach, zazwalam kierownictwom szkół w drodze wyjątku na zmianę wspomniancgo rozkładu w dniu wizytacji pod warunkiem, że wizytujący o swem przybyciu zawiadomi odnośne kierownictwo szkoły na 48 godzin przed zamierzoną wizytacją.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski.**

Poz. 57. Czynsz za mieszkania zajmowane przez nauczycieli.

Okóln. Nr. 44 Wojew. Woł. z dn. 4 lipca 1930 r. L. 820—Sm—30—4.

Do Panów Przewodn. Wydz. Pow., oraz Panów Burmistrzów miast: Kowla, Łucka i Równego.

Wobec tego, że niektóre Wydziały Powiatowe zwróciły się do U. W. z prośbą o wyjaśnienie, czy i kiedy przysługuje gminom prawo pobierania opłat czynszowych za dostarczone mieszkanie nauczycielom szkół powszechnych, Urząd Wojewódzki przypominając treść reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 12. IV. 1929 r. Nr. SS. 3118—I udzielonego Panom do wiadomości reskryptem Urzędu Wojew. z dnia 1. V. 1929 r. L. 1844/SM/29, wyjaśnia co następuje:

1) opłaty czynszowe, przysługujące gminom w myśl wyżej powołanego reskryptu pobierane być mogą tylko w tych wypadkach, jeżeli mieszkania oddane nauczycielom szkół powszechnych, do prywatnego użytku, mieszczą się w budynkach stanowiących własność gminy, jakoteż w budynkach, wynajętych na ten cel od osób i instytucyj prywatnych.

Za te mieszkania może gmina pobierać opłaty czynszowe w wysokości nieprzekraczającej dodatku mieszkaniowego, pobieranego przez wyżej wspomnianych nauczycieli.

2) Nie przysługuje natomiast gminom prawo, do pobierania opłat czynszowych od nauczycieli za te mieszkania, które w myśl okólnika z dnia 24 lipca 1928 r. Nr. RP. III-4267 otrzymały zezwolenie na bezpłatne użytkowanie budynków po b. Ziemstwie.

W myśl postanowień wspomnianego okólnika oddano gminom budynki szkół powszechnych pozostałe po b. Ziemstwie do bezpłatnego użytkowania z tem zastrzeżeniem, że odnośne gminy pomieszczą w przekazanych im budynkach szkoły i będą te nieruchomości utrzymywały własnym kosztem w stanie zdatnym do użytku.

Przy takim stanie rzeczy, gminy nie opłacając czynszów Skarbowi Państwa nie mogą więc żądać takowych od nauczycieli.

3) Powyższe nie dotyczy nieruchomości szkół powszechnych po b. ros. Skarbie Państwa (ministerjalnych) i pocerkiewnych, za których użytkowanie gminy winne płacić czynsze Skarbowi Państwa.

Sprawa ustalenia, które nieruchomości pozostały po b. ros. M-stwie Oświaty, oraz które przeszły na rzecz Skarbu Państwa, jako pocerkiewne jest w toku.

Za mieszkania, zajęte przez nauczyczycieli w budynkach, należących do takich nieruchomości, gminy mogłyby żądać opłat czynszowych. Ponieważ jednak obecnie gminy tych czynszów Skarbowi Państwa nie płacą, przeto nie mają podstawy do żądania czynszu także od nauczycieli. Do czynszu za omawiane mieszkania (ministerjalne i pocerkiewne) mógłby rościć pretensje jedynie Skarb Państwa, jako właściciel tych budynków. Skarb Państwa nie wypłacając nauczycielom, którzy zamieszkują w tych budynkach, dodatku mieszkaniowego, rekompensuje w ten sposób swe pretensje do tych nauczycieli.

5) W związku z powyższem zechcą Panowie wydać stosowne zarządzenia wszystkim podległym urzędom. Okólnik ten załatwia również sprawozdania Wydziału Powiatowego w Lubomlu L. 560/SM/30, 2085/SM i 838/SM/30.

Wojewoda [—] **H. Józewski.**

Poz. 58. Opieka nad ociemniałymi inwalidami wojennemi.

Okólnik Kuratorjum O. S. W. z dnia 19/VIII 1930 Nr. 0-13305/30.

W związku z roztoczeniem specjalnej opieki nad ociemniałymi żołnierzami Rzeczypospolitej Polskiej, zjednoczonymi w Związku Stowarzyszeń dla ociemniałych Żołnierzy, a dla którego to stowarzyszenia Ministerstwo Spraw Wewnętrznych pismem z dnia 24 maja 1930 r. Nr. A. T. 2502/5 zatwierdziło wzór podanej obok oznaki, — polecam na skutek odnośnego zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 lipca 1930 r. Nr. I-Prez. 5209/30, aby ociemniałych inwalidów wojennych, posiadających wspomnianą oznakę, którzy zgłaszać się będą do urzędów otaczano jak najprzychylniejszą opieką przez okazywania im w każdym wypadku jak najdalej idącej pomocy.

Kurator Okręgu Szkolnego [—] **K. Szelągowski.**

K O M U N I K A T Y.

Zakłady naukowe świeckie i duchowne, których uczniowie są uprawnieni do żądania odroczenia terminu odbycia czynnej służby wojskowej. Kuratorjum podaje wyciąg z załącznika do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26. IV. 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 410) w sprawie nagłówkiem objętej, a mianowicie:

Odroczenia mogą być udzielane wyłącznie uczniom klasy (kursu) ostatniej (ego) poniżej wyszczególnionych zakładów naukowych — najwyżej w terminie wcielenia poborowych (ochotników) odbywających skróconą czynną służbę wojskową (art 49) w tym roku kalendarzowym, w którym kończą **22 lat życia.**

A. Szkoły średnie ogólnokształcące.

1)	Dubno	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Stanisława Konarskiego.
2)	Kowel	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Juljusza Słowackiego.
4)	Krzemieniec	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Tadeusza Czackiego.
5)	„	Gimnazjum Koedukacyjne Wydziału Powiatowego i Magistratu m. Krzemieńca.
6)	„	Gimnazjum Koedukacyjne z ukraińskim językiem nauczania Sergjusza Milaszkiewicza.
7)	„	Państwowe Prawosł. Seminarjum Duchowne.
8)	Łuck	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Tadeusza Kościuszki.

9)	Łuck	Gimnazjum Koedukacyjne z polskim językiem nauczania Mojżesza Gliklicha.
10)	„	Gimnazjum Koedukacyjne z ukraińskim językiem nauczania Tow. im. Łesi Ukrainki.
11)	„	Gimnazjum Koedukacyjne Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności.
12)	Ostróg	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Marji Konopnickiej
13)	Równe	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Tadeusza Kościuszki.
14)	„	I-sze Gimnazjum Koedukanyjne z polskim językiem nauczania Bencjona Goldfelda i Łazara Perela.
15)	„	II-gie Gimnazjum Koadukacyjne z polskim językiem nauczania Dr. Szlomy Gojzenberga, Rachmila Kryczmana i Arona Sokołowskiego.
16)	„	Gimnazjum Koedukacyjne z ukraińskim językiem nauczania Teodora Piekarskiego.
17)	„	Gimnazjum Koedukacyjne Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności.
18)	Włodzimierz Wołyński	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Mikołaja Kopernika.
19)	„	Gimnazjum Koedukacyjne z polskim językiem nauczania Dr. Marka Starera.
20)	Zdołbunów	Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne im. Adama Mickiewicza.

B. Seminarja nauczycielskie.

1)	Krzemieniec	Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Koedukucyjne.
2)	Łuck	Seminarjum Nauczycielskie Koedukacyjne Koła T. N. Sr. i W.
3)	Ostróg	Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Męskie (K) im. Komisji Edukacji Narodowej.
	„	Państwowy Kurs Nauczycielski (K) przy Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem Męskiem.

C. Szkoły zawodowe.

1)	Białokrynica pod Krzemieńcem	Państwowa Średnia Szkoła Rolnicza, wydziały: rolny i leśny (3 kursy nauki i praktyka jednoroczna)
2)	Kowel	Państwowa Szkoła Miernicza i Drogowa, wydziały: mierniczy i drogowo-wodny (4 kursy nauki i praktyka jednoroczna na wydziale drogowym).

Charakter zaopatrzeń przyznanych w drodze art. 8 ustawy emerytalnej. Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 20 września 1928 r. . D. I. 9691/5/28 wyjaśniło, że postanowienia art. 8 ustawy emerytalnej zawierają trzy rodzaje uprawnień Pana Prezydenta Rzeczypospolitej:

1) uwzględnienie przy wymierze zaopatrzeń emerytalnych ustawowo niezaliczalnych lat służby.

2) podwyższenie wymiaru ustawowo przypadającego zaopatrzenia emerytalnego, oraz

3) przyznawanie zaopatrzeń emerytalnych.

Pierwsze dwa uprawnienia odnoszą się tylko do tych funkcjonarjuszów państwowych, względnie zawodowych wojskowych, którzy nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego na podstawie art. 9 ustawy emerytalnej, a zatem doliczenie ustawowo niepoliczalnych lat lub podwyższenie ustawowego zaopatrzenia nie pozbawia ich praw, które nabyli równocześnie z prawem do zaopatrzenia, a więc prawa do: a) wszelkich zasiłków i podwyżek. b) dodatku mieszkaniowego, c) legitymacji kolejowej, d) korzystania z bezpłatnej pomocy lekarskiej, gdy zaopatrzenie przedmiotowe nadano po dniu 1 października 1923 r.

Również wdowy i sieroty po tego rodzaju emerytach nie tracą nabytych praw pochodnych z art. 60, 61, 62 i 78 ustawy emerytalnej, jednak pensję wdowią, względnie sierocą wymierza się według ustawowo nabytych praw do emerytury zmarłego męża lub ojca. Pośmiertne natomiast przysługuje wdowie, względnie sierotom w wysokości 3-miesięcznej ostatnio pobranej emerytury, a zatem łącznie z podwyższeniem.

Trzecie uprawnienie t. j. przyznawanie zaopatrzeń emerytalnych odnosi się do osób, które wogóle praw emerytalnych nie nabyły, albo, posiadające prawa, utraciły je na podstawie obowiązujących przepisów (np. art. 90 ust. emeryt.). Ponieważ w tym wypadku przyznanie zaopatrzenia następuje indywidualnie i nie można tego przyznania identyfikować z nadaniem ustawowego prawa, względnie z przywróceniem utraconych praw—przeto przyznanie wyżej wymienionym zaopatrzenia emerytalnego na podstawie art. 8 ustawy emerytalnej nie pociąga za sobą przyznania interesowanym innych praw.—np. prawa legitymacji kolejowej i korzystania z państwowej pomocy lekarskiej. Nabywają jednak interesowani wskutek przyznania zaopatrzenia emerytalnego prawa do wszelkich zasiłków i podwyżek, przywiązanych do ustawowych zaopatrzeń, oraz prawo do dodatku mieszkaniowego — o ile w danem rozporządzeniu. przyznającem zasiłki, podwyżki, względnie dodatki, nie zostali wyraźnie od poboru tychże wyłączeni. Wobec tego jednak, że w tym wypadku przyznanie zaopatrzenia emerytalnego jest indywidualne, nie przychodzi ono na wdowy i siero-

ty, wobec czego nie mogą one otrzymywać z tego tytułu ani pośmiertnego, ani też pensji wdowiej—względnie sierocej.

Wydawanie zaświadczeń o przebiegu służby wojskowej. Ministerstwo Spraw Wojskowych (Biuro Uzupełnień) pismem z lipca 1930 r. L. dz. 3844/Pob Ewid. skierowanem do Ministerstwa W R i O. P. wyjaśniło, że powiatowe komendy uzupełnień wydają na żądanie władz państwowych i samorządowych wyciągi z głównych ksiąg ewidencyjnych w wypadkach konkretnie wskazanej sprawy. Wyciągi te są wypisem z ewidencji wojskowej, zawierającej tylko te daty odnośnie służby wojskowej, które wynikają z przepisów ustawy o powsz. obow. wojsk. (Dz. U. R. P. Nr. 46 poz. 458 z roku 1928) oraz rozporządzenie wykonawczego do tej ustawy (Dz. U. R P. N. 31 poz. 270 z roku 1930).

Zainteresowane władze szkolne mogą na podstawie wojskowych dokumentów osobistych, znajdujących się w posiadaniu poszczególnych funkcjonarjuszów, sporządzać dla własnych celów służbowych odpowiednie urzędowe wyciągi lub odpisy. Tylko w wypadkach, gdy dotyczące wojskowe dokumenty osobiste są dla danej sprawy niewystarczające, niejasne, lub wzbudzające wątpliwość, mogłyby zainteresowane władze zwracać się bezpośrednio do właściwej powiatowej komendy uzupełnień o wydanie wyciągu ewidencyjnego. W ten sposób bowiem uniknie się zbędnej korespondencji między władzami szkolnemi a powiatowemi komendami uzupełnień.

Stwierdzenie natomiast przebiegu służby wojskowej przed dniem 1 listopada 1918 r. oraz ustalenie, czy odnośna osoba była obowiązana do odbycia jej jako normalnej służby wojskowej w myśl przepisów b. państw zaborczych nie może być uskutecznione przez powiatowe komendy uzupełnień, ponieważ polskie władze poborowe nie otrzymały od zaborców żadnego materjału. w tym kierunku, za wyjątkiem dokumentów ewidencyjnych byłych żołnierzy armji austrjacko-węgierskiej, które archiwum wojskowe przekazało powiatowym komendom uzupełnień według przynależności do gmin, jaka była zanotowana na dokumentach. W poszukiwaniu tego rodzaju dokumentów należy się zwracać do tej P.K.U., na terenie której zainteresowana osoba miała przynależność do gminy w czasie służby w wojsku austrjackiem.

Tablice poglądowe z zakresu walki z gruźlicą. Polski Związek Przeciwgruźliczy opracowuje polskie tablice poglądowe z zakresu walki z gruźlicą, ujęte w serje następujące: I. Źródła i drogi zakażenia gruźlicą; II. Czynniki sprzyjające rozwojowi gruźlicy, III. Sposoby zapobiegania; IV. Patologja

gruźlicy; V Leczenie gruźlicy i VI. Statystyka gruźlicy. Każda serja liczy kilka tablic. Tablice są wielobarwne i każda obejmuje od kilku do kilkunastu ilustracyj mniejszych. Cena tablicy niepodklejonej wynosi od 2 zł. 50 gr. do 3 zł. — podklejonej około 8 zł — nabywać je można bezpośrednio w Polskim Związku Przeciwgruźiiczym w Warszawie, Chocimska 24.

Poradnia bibljoteczna warszawskiego koła związku bibljotekarzy polskich rozpoczęła drugi rok swej działalności. Dotychczas z usług Poradni korzystało powyżej 200 bibljotek i różnych instytucyj (ministerstw, kuratorjów, inspektoratów szkół, zakładów naukowych i wychowawczych, samorządów powiatowych i gminnych, instytucyj oświatowych, organizacyj i związków społecznych, fabryk i t. p.) Poradnia Bibljoteczna ma za zadanie służyć radą i pomocą w zakresie różnych działów pracy bibljotekarskiej bibljotekom ogólnokształcącym wszelkiego typu. Poradnia: 1) udziela porad i wskazówek przy doborze książek odpowiednich dla bibljoteki danego typu; 2) zaopatruje bibljoteki w książki, udzielając 10% rabatu od ceny katalogowej; 3) udziela porad i wskazówek w zakresie organizacji i pracy technicznej w bibljotekach; 4) zaopatruje bibljoteki w formularze bibljoteczne (inwentarz, książki ubytku, karty katalogowe, karty kontroli, nalepki i t. p.), a także w różne pomoce bibljoteczne (klamry katalogowe, kartoteki, teczki do broszur, pism i t. p.) Cenniki na żądanie. 5) organizuje kursy bibljotekarskie dla pracowników bibljotek ogólnokształcących; 6) prowadzi pracę instruktorską, wysyłając instruktorkę dla prowadzenia wykładów na kursach, a w wypadkach wyjątkowych dla udzielania wskazówek organizacyjnych na miejscu.—Wszystkie prace Poradnia wykonywa po cenach możliwie niskich.

„Polskie Wydawnictwo Wojskowe" w opracowaniu ppł. K. S. Marjana Buszyńskiego i Mjr. K. S. Dr. Bolesława Matznera.

Wydawnictwo to ukaże się wkrótce zawierać będzie całokształt obowiązującego ustawodawstwa wojskowego, przepisy prawa dotyczące bezpośrednio wojska, przepisy normujące powsz. obowiązek wojskowy ludności, obowiązki świadczeń dla wojska wzgl. dla celów obrony Państwa tak w czasie pokoju jak i wojny, ograniczenia praw ludności ze względu na obronę Państwa (kwaterunek, podwody i t. p.) wraz z potrzebnemi wyjaśnieniami i uwagami. Wydawnictwo powyższe obejmować będzie około 1400 stron druku w dwóch tomach. Cena tomu oprawnego w płótno angielskie w przedpłacie dla zamawiają-

cych „Polskie Ustawodawstwo Wojskowe" i wpłacających należność już obecnie, wynosi 20 zł. za oba tomy zatem 40 zł. (Za opakowanie z poleconą przesyłką dolicza się po 2 zł. 50 gr. od każdego tomu.) Po ukazaniu się „Polskiego Ustawodawstwa Wojskowego" w handlu księgarskim cena będzie podwyższona. Wojskowi zawodowi oraz urzędnicy państwowi zamawiający wydawnictwo już obecnie, nabywać mogą „Polskie Ustawodawstwo Wojskowe" w przedpłacie na raty miesięcznie od 5 zł.

Adres „Polskie Ustawodawstwo Wojskowe", Departament Sprawiedliwości M. S. Wojsk. pokój Nr. 314, Warszawa, ul. Nowowiejska, przekazewać należność czekiem P. K. O. Nr. 22100. Zamawiającym na raty zostanie przesłana dodatkowo potrzebna ilość czeków P. K. O.

J. Bałaban „Dzieje Polski". Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 25 czerwca 1930 r. Nr. II-6818/30 zatwierdziło do użytku bibljotek uczniowskich szkół powszechnych oraz szkół średnich ogólnokształcących książkę p. t. J. Bałaban „Dzieje Polski". Książka ta w opracowaniu popularnem, zawierająca całość dziejów myśli i poczynań Narodu Polskiego od czasów najdawniejszych aż do doby współczesnej może przynieść również cenne usługi nauczycielstwu szkół powszechnych przy nauczaniu historji i literatury Polski na wieczorowych kursach dla dorosłych. Cena książki o 700 stronach, 266 ilustracjach i 9 mapach wynosi: egzempl. broszurowego—Zł. 10, egzempl. kartonowego—Zł. 12, egzempl. oprawn. ozdobnie w płótno Zł. 14. Dla ułatwienie nabycia omawianej książki Spółka Nakładowa „Odrodzenie" — Lwów, Piłsudskiego 16 wyraża zgodę na dostarczenie jej bez doliczenia kosztów przesyłki na 4 raty miesięcznie – zaś za gotówką 10% rabatu.

Mapa Szlaków turystycznych w Beskidach Zachodnich. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego wydało mapę szlaków turystycznych w Beskidach Zachodnich, która przedstawia dużą wartość dla wycieczek wogóle, a w szczególności dla wycieczek szkolnych. Zamówienia można dokonywać bezpośrednio w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego.—Cena egzemplarza 60 groszy.

Pomoc lekarska — nowy wzór kart porady. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oznajmia, iż na skutek porozumienia się z Najwyższą Izbą Kontroli wprowadza w życie z dniem 20 czerwca 1930 r. nowy wzór kart porad. Sposób użytkowania oraz wypełniania kart porad ustala się jak następuje: Karty porad będą wydawane urzędom w bloczkach po 50 sztuk. Każda karta porady ma trzy odcinki, z których jeden będzie pozostawał w urzędzie, wydającym kartę porady, przy grzbiecie bloczka, dwa zaś pozostałe odcinki będą przez powyższy urząd wydawane zgłaszającemu się o pomoc lekarską. Lekarz, udzielający pomocy, będzie zaznaczał na obu odcinkach rodzaj choroby, datę każdorazowej porady oraz w odnośnych rubrykach swoje uwagi, zatrzymując u siebie „odcinek dla lekarza", a pozostawiając leczącemu się „odcinek dla pracownika". Po ukończeniu leczenia pracownik obowiązany będzie zwrócić swój odcinek temu urzędowi, który mu go wydał. Urząd zaś będzie musiał wpisać w odcinku grzbietowym liczbę udzielonych porad, odnotowanych w zwróconym odcinku. Grzbiety bloczków zużytych łącznie z odpowiedniemi „odcinkami dla pracowników" właściwy Urząd winien zwrócić powiatowej władzy administracji ogólnej przy zapotrzebowaniu na nowe bloczki, urząd zaś powiatowy przekazuje je wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Udział szkół w zawodach sportowych. Okręgowy Urząd W. F. i P. W. zawiadomił, że stosownie do rozkazu M. S. Wojsk. P.U.W.F. i P.W. L. dz. 4486 Wyszk. wszystkie zawody sportowe, w których biorą udział uczniowie szkół średnich i niższych mogą być urządzane jedynie po uprzedniem uzyskaniu zgody odnośnych władz szkolnych. Urządzanie zawodów sportowych z młodzieżą szkolną należy do władz szkolnych, które regulują ilość i jakość tych zawodów. Wyjątek stanowią jedynie święta p. w. i w. f. oraz zawody sportowe miejscowe o charakterze propagandowym, w których udział młodzieży okaże się koniecznym, jednak i w tym wypadku należy uzyskać zgodę władz szkolnych. Celem uniknięcia na tym tle nieporozumień należy przy urządzaniu wszelkich zawodów sportowych, w których udział młodzieży jest konieczny, ściśle stosować się do powyższego rozkazu. Treść powyższego rozkazu ma być podawana do wiadomości wszystkim komendantom obwodowym i powiatowym dwa razy do roku w miesiącu marcu i wrześniu.

K O N K U R S Y.

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Ust. R. P. Nr. 92, poz. 530, Kuratorjum ogłasza następujące konkursy na stanowiska stałych kierowników szkół:

1) 7-kl publicznej szkoły powszechnej w Hołubnem, gminy berezneńskiej, powiatu kostopolskiego. Szkoła posiada własny nowowybudowany budynek, przy szkole jest mieszkanie;

2) 6-kl. szkoły powsz. w Aleksandrji, pow. Równe—przy szkole jest służbowe mieszkanie;

3) 6-kl. szkoły powsz. w Żytyniu Cukrowni—pow. Równe, gm. aleksandryjskiej. Przy szkole jest służbowe mieszkanie.

4) 4 kl szkoły powsz. w Buhryniu pow. Równe. Przy szkole jest służbowe mieszkanie;

5) 6-kl. szkoły powsz. w Basowym Kącie pod Równem. Przy szkole jest złużbowe mieszkanie;

6) 7-kl szkoły powsz. w Hoszczy pow. Równe. Przy szkole jest służbowe mieszkanie.

Kandydaci, obiegający się o powyższe stanowiska, winni odpowiadać warunkom przewidzianym w art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli. Podania należy wnosić bezpośrednio do odnośnych Inspektorów Szkolnych w terminie 4-ro tygodniowym od daty ukazania się niniejszych konkursów w Dzienniku Urzędowym.

WIADOMOŚCI OSOBISTE.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wołyńskiego.

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 21 lipca 1930 r. Nr. 1 Prez. 4978/30 przeniósł w stan spoczynku z dniem 31 sierpnia 1930 r. p. **Stanisława Sowińskiego**, Naczelnika Wydziału Kuratorjum O. S. Wołyńskiego w Równem,

Pan Kurator O. S. W. powierzył p. Inż. **Władysławowi Rakowskiemu**, Dyrektorowi Szk. Zaw. pełnienie obowiązków Wizytatora Okręgowego Szkół Zawodowych w Okręgu z dniem 15 sierpnia 1930 r.

Inspektorowie szkolni

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 28 czerwca 1930 r. Nr. II 14838/30 mianowało p. **Mieczysława Olszewskiego**, prowizorycznego zastępcę Inspektora Szkolnego w Krzemieńcu, zastępcą Inspektora Szkolnego w Krzemieńcu,

Szkolnictwo Średnie.

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 19 sierpnia 1930 r. Nr. II-18789/30 przeniósł w drodze konkursu p. **Dymitra Nizinkiewicza**, dyrektora Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego im. Komisji Edukacji Narodowej w Ostrogu na stanowisko dyrektora Gimnazjum Państwowego im. M. Kopernika we Włodzimierzu z dniem 1 września 1930 r.

Mianowani z dniem 1 września 1930 r. Pan Kurator O. S. W mianował: p. **Marjonelę Godowską**, naucz. gimnaz. państw. im. J. Słowackiego w Kowlu; **p. Antoniego Webera**, naucz. 7-kl. szk. powsz. Nr. 1 w Kowlu, naucz. gimnszjum państw. im. A. Micklewicza w Zdołbunowie; **p. Lndwikę Syrykomaką**, naucz. gimnazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie; **p. Adama Rajcę**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Konopnickiej w Ostrogu n/Horyniem z dniem 1-VIII 1930 r.; **p. Helenę Korolkiewiczównę**, naucz. gimuazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie; **p. Romanę Flejszerową**, naucz. gimnazjum państw. im. J. Słowackiego w Kowlu; **p. Jadwigę Tomasiewiczównę**, naucz. gimuazjum państw. im. T. Kościuszki w Łucku; **p. Ignacego Urbanowicza**, naucz. państw. seminarjum, naucz. im. Komisji Edukacji Narodowej w Ostrogu; **p. Marję Paśniewską**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Konopnickiej w Ostrogu; **p. Józefę Feczkównę**, naucz. gimnazjum dańśtw. im. M. Konopnickiej w Ostrogu; **p. Łukasza Skibnickiego**, naucz. państw. prawosławnego seminarjum duchown. w Krzemieńcu; **p. Czesławę Weiglównę**, naucz. gimnazjum państw. im.

A. Mickiewicza w Zdołbunowie; p. **Jadwigę Kobusiewiczównę**, naucz. gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Równem; p. **Łukasza Gaję** naucz gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Równem; p. **Stefanję Kopacką**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu; p. **Julję Jarmolukową**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu; p. **Zbigniewą Soikę**, naucz. gimnazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie, p. **Salomeę Januszewską** naucz. gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Łucku i udzielił jej urlopu płatnego na rok szk. 1930/31 celem dalszego kształcenia się zawodowego.

Przeniesieni na własną prośbę z dniem 1-IX 1930 r.: Pan Kurator O. S. W. przeniósł: p. **Stefanję Kisielową**, naucz. gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Równem do gimnazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie; p. **Romana Prystupę**, naucz. gimnazjum państw. im. J. Słowackiego w Kowlu do gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Łucku; p. **Antoniego Łukaszewskiego**, naucz. gimnazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie do państw. seminarjum naucz. w Ostrogu; p. **Józefa Wojciechowskiego**, naucz. gimnazjum państw. im. A. Mickiewicza w Zdołbunowie do gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Równem; p. **Eugenjusza Jackiewicza**, naucz. gimnazjum państw. im. J. Słowackiego w Kowlu do gimnazjum państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu.

Przeniesieni z urzędu z dniem 1-IX 1930 r. Pan Kurator O.S.W. przeniósł p. **Józefa Łypkę**, naucz. gimnazjum państw. im. T. Kościuszki w Łucku do gimnazjum państw. im. J. Słowackiego w Kowlu; p. **Pawła Dzwiniackiego**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu do gimnazjum państw. im. J. Słowackiego w Kowlu; p. **Ferdynanda Schneidera**, naucz. gimnazjum państw. im. M. Kopernika we Włodzimierzu do gimnazjum państw. im. M. Konopnickiej w Ostrogu.

Szkolnictwo powszechne.

Mianowani: Pan Kurator mianował w drodze konkursu: p. **Jakóba Byczkowskiego**, kierownikiem 7-kl. szk. powsz, w Równem; p. **Tomasza Tarnowskiego**, kierownika 5-kl. szk. powsz. w Wierzbicznie (Zdołbunów) p. **Jana Kulpę**, kierownikiem 7-kl. szk. powsz. w Kołkach (Łuck), p. **Gustawę Mikoszewską**, kierowniczką 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Zdołbunowie.

Pan Kurator O. S. W. mianował: p. **Longina Bochańczyka**, naucz. 7-kl. publ. szk. powsz. w Gródku (Równe); p. **Helenę-Stanisławę Hrabalównę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Bogdanówce (Równe); p. **Adelę Czachorównę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Wilczem (Łuck); p. **Janinę Grodzką**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Cumaniu (Łuck); p. **Zofję Morozównę**, naucz. 3 kl. publ. szk. powsz. w Żurawiczach (Łuck); p. **Izabelę Buczyńską**. naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Ćminach (Łuck); p. **Marcina Kubackiego**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Czarnoplesach (Kowel); p. **Irenę Spisacką**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Piasecznie (Kowel); p. **Marję Barańską**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Świniuchach (Krzemieniec); p. **Janinę Słowińską**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Sienkiewiczach (Krzemieniec); p. **Aleksego Prochorczuka**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w St. Tarażu (Krzemieniec); p. **Juljannę Groblównę**, naucz. 3 kl. publ. szk. powsz. w Starożukowie (Równe); p. **Teodorę Gorczycównę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Miedwiżu (Łuck); p. **Marjanna Kubickiego**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Hati (Łuck); p. **Antoninę Ziarkównę**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w St. Aleksińcu) (Krzemieniec); p. **Marję Rudnicką**, naucz. 7 kl. publ szk. powsz. w St. Aleksińcu (Krzemieniec); p. **Michalinę Brusakównę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w

Sołomce (Równe); p. **Mieczysława Sydora**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Powursku (Kowel).

Przeniesieni na własną prośbę: Pan Kurator O.S.W. przeniósł: p. **Hłybę Hłybowicza**, naucz. 4 kl. publ. szk. powsz. w Rozważu do 7 kl. publ. szk. powsz. w Ostrogu (Zdołbunów); p. **Henryka Hoszowskiego**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Gródku do 7 kl. publ. szk. powsz. w Klewaniu [Równe]; p. **Eugenję Mazurową**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Rozinie [Dubno) do 1 kl. szk. powsz. w Małem Werbczu [Kostopol]; p. **Janinę Brzozowską**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Jagodzinie (Luboml) do 2 kl. publ. szk. powsz. w Bujaniach (Łuck]; p. **Bolesława Jarosińskiego**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Lipnikach do 1 kl. szk. powsz. w Żurnem [Kostopol]; p. **Czesława Bogdanowicza**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Dubnie do 3 kl. publ. szk. powsz. w Satyjowie /Dubno/; p. **Helenę Hrynkiewiczównę**, naucz. 7 kl. szk. powsz. w Nowym Poczajowie (Krzemieniec) do publ. szk. powsz. w Surmiczach (Dubno); p. **Wacława Moczulskiego**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Podłużu do 1 kl. publ. szk. powsz. w Jarosławiczach /Dubno/; p. **Marję Busz**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Kątach /Horochów/ do 2 kl. publ. szk. powsz. w Podłożcach /Dubno/; p. **Helenę Zalińską**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Dubnie do 2 kl. publ. szk. powsz. w Podhajcach /Dubno/; p. **Stefanję Zyckównę**, naucz. 4 kl. publ. szk. powsz. w Skobełce /Horochów/ do 7 kl. publ szk. powsz. w Werbie /Dubno/; p. **Janinę Gilewiczową**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Łucku do 7 kl. szk. powsz. w Równem; p. **Janinę Repelowską**, naucz 7 kl. publ. szk. powsz. w Równem do 7 kl. szk. powsz. w Łucku; p. **Franciszka Walasa**, naucz. publ. szk. powsz. w Hucie Marjanówce do 7 kl. publ. szk. powsz. w Zofjówce /Łuck/, p. **Dymitra Stebę**, naucz. szk. powsz. w Komarówce do 1 kl. publ szk. powsz. w Marjanówce /Kostopol/; p. **Czesława Jetkona**, naucz. publ. szk, powsz. 1 kl. w Bużance /Włodzimierz/ do 1 kl. publ. szk. powsz. w Steszkowie /Kostopol/; p. **Emmę Dylską**, naucz. 4 kl. publ. szk. powsz. w Podłużnem do 3 kl. publ. szk. powsz. w Boroczycach, /Horochów/; p. **Eustachję Babiakównę**, naucz. publ. szk. powsz. 1 kl. w Topeliszczach /Włodzimierz/ do 1 kl. publ. szk. powsz. w Hubinie /Kostopol/; p. **Zofję Bielawską**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Huszczy Włościańskiej /Zdołunów/ do 2 kl. publ. szk. powsz. w Hulczy Czeskiej /Zdołbunów/, p. **Kazimierę Tamowiecką**, naucz. 2 kl. szk. publ. powsz. w Hulczy Włościańskiej /Zdołbunów/ do 2 kl. szk. publ, powsz. w Mylsku Nowym /Zeołbunów/ p. **Józefa Ejsmunda**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Łoposznie /Krzemieniec/ do 1 kl. szk. bubl. powsz. w Wolicy /Krzemieniec/; p. **Mieczysława Dutkiewicza**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Jerewiszczach /Kowel/ do 2 kl. publ. szk. powsz. w Dębecznie /Kowel/; p. **Józefa Biały**, naucz. 2 kl. szk. publ. powsz. w Białozorce /Krzemieniec/ do 2 kl. publ. szk. powsz. w Piszczatyńcach /Krzemieniec/; p. **Sjudaka Michała**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Turkowiczach /Dubno/ do 4 kl. publ. szk. powsz. w Rozważu /Zdołbunów/; p. **Juljana Lorensa**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Czernikowie /Włodzimierz/ do 2 kl. publ. szk. powsz. w Sołtysach /Włodzimierz/; p. **Einhornową Zofję**, naucz. 7 hl. publ. szk. powsz. w Korcu /Równe/ do 7 kl. publ. szk. powsz. w Korcu /Równe/; p. **Kamińską Janinę**, naucz. 4 kl. publ. szk. powsz. w Polanach /Radamsk/ do 1 kl. publ. szk. powsz w Droginiczkach /Włodzimierz/; p. **Bolesława Frelicha**, naucz. 2 kl. publ. szk. powsz. w Promowie /Włodzimierz/ do 2 kl. pual. szk. powsz. w Czernikowie /Włodzimierz/; p. **Walentynę Romanównę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Dłużku /Dubno/ do 3 kl, szk. powsz. w Siedliszczach /Kowel/; p. **Halinę Niklewiczową**, naucz, 1 kl. szk. powsz, w Zagórcach Dużych /Dubno/ do 7 kl, publ. szk. powsz, w Dubnie; p. **Marję Kurowską**, naucz, 3 kl.

publ. szk. powsz. w Romanowie /Łuck/ do 7 kl. publ. szk. powsz. w Jagodzinie-Rymaczach /Lubom/, p. **Rudolfa Kumora**, naucz. 6 kl. publ. ssk. powsz. w Bielaszowie /Zdołbunów/ przeniesionego z urzędu do 5 kl. publ. szk. powsz. w Ratnie /Kowel/.

Zwolnieni na własną prośbę: Pan Kurator O. S W. zwolnił; p. **Annę Mirczukównę**, naucz 3 kl. publ. szk. powsz. w Siedliczach /Kowel/; p. **Skabałanową Anastazję**, naucz. 7 kl. publ. szk. powsz. w Łucku; p. **Jana Neckarza**, naucz. 7 kl. publ. szk. w Radziwiłłowic, p. **Abramowicza Ksawerego**, naucz. szk. powsz. w Dużych Dederkałach /Krzemieniec/, p. **Maklakiewicza Kajetana**, naucz 3 kl. publ. szk. powsz. w Obyczu /Krzemieniec/, p. **Olimpję Zarembiankę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Suwlarach /Kowel/.

Zwolnieni z urzędu; p. Kurator O.S.W. zwolnił: p. **Romana Bogackicgo**, naucz. 3 kl. publ. szk. powsz. w Kobylni /Równe/, p. **Marję Salukównę**, uaucz. I kl. publ. szk. powsz. w Kopaniu /Dubno/, p. **Komocką Eugenję**, naucz. tymcz. publ. szk. powsz. w Kołodnie /Krzemieniec/, p. **Sawicką Jadwigę**, naucz. publ. szk. powsz. w Waśkowcach /Krzemieniec/, p. **Narewiczową Zofję**, naucz. tymcz. publ. szk. powsz. w Jankowcach /Krzemieniec/, p. **Jarmolakową Stefanję**, naucz. 3 kl. publ. szk. powsz. w Boroczycach /Horochów/, p. **Czajkowską Tatjanę**, naucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Stydyniu /Horochów/, p. **Bałandiukównę Zofję**, npucz. 1 kl. publ. szk. powsz. w Zajęczycach /Horochów/.

NOWOŚCI WYDAWNICZE.

Ministerstwo W. R. i O. P. zatwierdziło jako podręczniki do użytku szkolnego następujące wydawnictwa:

Arct-Golczewska M. i Kołodziejczykowie J. i T., Podręcznik botaniki. Wyd. XI. Warszawa, M. Arct, 1929 — dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących oraz seminarjów nauczycielskich (Nr. II. 23624/29);

Falski M., Elementarz powiastkowy dla dzieci. Wyd. XI. Lwów, Książnica-Atlas, 1930 — dla uczniów I oddziału szkół powszechnych (Nr. II. 11539/30);

Falski M., Pierwsza czytanka dla dzieci. Wyd. VI. Lwów, Książnica-Atlas, 1930 — dla uczniów II oddziału szkół powszechnych (Nr. II. 11539/30);

Frączkiewicz A. i Bednarowski A., Pierwsza książka łacińska. Wyd. II Lwów, Książnica-Atlas, 1928 — dla uczniów gimnazjów typu klasycznego (Nr. II. 11539/30);

Halaunbrenner M. Ćwiczenia praktyczne z fizyki w szkole średniej. Optyka. Lwów, Książnica-Atlas, 1930 — podręcznik pomocniczy dla szkół średnich ogólno-kształcących, seminarjów nauczycielskich oraz szkół technicznych (Nr. II, 4099/30);

Knapczykówna J., Początki Języka angielskiego. Dla szkół powszechnych i średnich. Część druga. Wyd. II Lwów, Książnica-Atlas, 1929 — dla uczniów szkół powszechnych oraz średnich ogólnokształcących (Nr. II. 17279/29).

Kosiński W. ks., Metodyka nauczania religji czyli katechetyka. Sandomierz, Księgarnia P. Chodakowskich, 1929 — dla uczniów seminarjów nauczycielskich (Nr. II 28012/29):

Kot St., Zródła do historji wychowania. (Wybór). Część I; Od starożytniej Grecji do końca w. XVII. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1929—dla uczniów zakładów kształcenia nauczycieli (Nr. II. 26325/29);

Łomicki A., Tablice matematyczno-fizyczne czterocyfrowe do użytku szkół średnich. Wyd. II. Lwów, Książnica-

Atlas, 1930—dla uczniów szkół średnich ogólnokształcacych, seminarjów nauczycielskich oraz szkół zawodowych (Nr. II. 11539/30);

Mihułowicz J., Arytmetyka i algebra. Podręcznik dla seminarjów nauczycielskich. Część I. Wyd. II. Lwów, Książnica-Atlas, 1929—podręcznik dla uczniów I kursu seminarjów nauczycielskich, książka pomocnicza dla nauczycieli szkół powszechnych i zawodowych (Nr. II. 11539/30);

Nanke Cz., Historja nowożytna. Podręcznik dla klas wyższych szkół średnich. Część druga. Od pierwszego rozbioru Polski i wybuchu rewolucji francuskiej do czasów najnowszych. Wyd. V. Lwów, Książnica-Atlas, 1929 — dla uczniów gimnazjum wyższego (Nr. II. 11539/30);

Próchnicki F. i Wojciechowski K., Wypisy polskie dla szkół średnich. Tom IV. (Na klasę czwartą). Wyd. VIII. Lwów, Książnica-Atlas, 1929 — dla uczniów IV klasy szkół średnich ogólnokształcących oraz uczniów seminarjów nauczycielskich (Nr. II. 11539/30);

Sporzyński K. i Wyczałkowski W. J., Fizyka do użytku szkół średnich. Tom I. Mechanika. (Część pierwsza). Ciepło. Wydanie VIII. Warszawa, M. Arct, 1929 — dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących oraz technicznych (Nr. II. 27383/29);

Szczepański J., Wypisy łacińskie do użytku szkół średnich. Wyd. IV. Lwów, Książnica-Atlas, 1928 — dla uczniów gimnazjów typu humanistycznego i klasycznego (Nr. II. 11539/30)

Szydelski S. ks. i ks. Thullie K., Dzieje Objawienia Bożego w Starym Testamencie. Podręcznik dla I klasy gimnazjalnej. Wyd II. Lwów, Książnica-Atlas, 1929.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Ilustrowany przewodnik po Wołyniu:

Łuck 1929. Nakł. Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Opieki nad zabytkami przeszłości.

Nareszcie ukazał się przewodnik po Wołyniu, napisany przez znanego i cenionego turystę oraz wydawcę całego szeregu przewodników po Polsce. Książka ukazała się dzięki energji niestrudzonego działacza krajoznawcy wołyńskiego inż. Fr. Księżopolskiego, Prezesa Wołyńskiego Towarzystwa Krajoznawczego i Opieki nad zabytkami przeszłości w Łucku, — o czem autor p. Orłowicz pisze na stronie 7-mej Przewodnika.

Z radością chwyciłem ową książkę, oglądam ją — spory tom o 380 stronach z indeksem abecadłowym miejscowości na końcu i mapą co olbrzymio ułatwia czytelnikowi orjentację. W książce tej widzimy 111 ilustracyj: kościoły, cerkwie, pałace, ruiny zamków nawet całe okolice. Widząc tak starannie wydany przewodnik, jestem pewien, że i treściowo będzie on starannie opracowany. Niestety tu omyliłem się, gdyż po częściowem przeczytaniu, nabrałem przekonania, że autor prawie Wołynia nie zwiedzał, b. pobieżnie zestawił materjał opisowy i mimo że na str. 3 przyznaje, że materjał opisowy zgromadziłem ze słownika geograficznego i szeregu później wydanych dzieł i broszur traktujących o Wołyniu", widać jednak, że umieścił w tym przewodniku cały szereg wiadomości, których w żadnem wydawnictwie — włączając w to i słownik geogra-

ficzny nie znajdziemy, — następnie podał szereg wiadomości nieścisłych, które mimo że w pewnych wydawnictwach były ogłoszone, to jednak później okazały się fałszywemi—a autor Przewodnika nie zadał sobie trudu sprawdzić te wiadomości.

By nie twierdzić gołosłownie, podam szereg konkretnych danych szczegółowych, a potem przejdę do spraw natury ogólnej. Przedewszystkiem zajmię się Równem i okolicą, jako że te strony są mi najlepiej znane.

Na stronach 203—205 znajdujemy opis wsi Gródka. Autor twierdzi, że Gródek należał do archimandrytów z Ławry Peczerskiej w Kijowie i że „po ich zameczku z XV w. pozostały tylko ślady". Ściśle sprawa przedstawia się trochę inaczej, gdyż wiadomości o Gródku sięgające końca XV w. powiadają, że: 1) w 1475 r. dnia 4 lipca[1]) kniaź Semen Nieświzki, otrzymuje po śmierci swego brata Sołtana między innemi wieś Gródek. Po śmierci Semena następuje nowy podział majątków i Gródek na mocy wyroku sędziów polubownych w Wilnie z dnia 1 kwietnia 1481[2]) dostaje się wdowie po ks. Semenie ks. Marji i jej zięciowi ks. Semenowi Holszańskiemu (ożenionemu z Anastazją córką Semena Nieświzkiego i Marji z Szyłowiczów).

Księżna Marja zabiera się energicznie do pracy i buduje zamek w Równem mieszkając sama w zamku gródeckim, niezbyt od Równego odległym[3]). Anastazja przed śmiercią swą w r. 1516[4]) zapisuje Gródek za wolą i wiedzą swej matki cerkwi Preczystej Matki Boskiej monasteru Peczerskiego w Kijowie, który to zapis potwierdza ks. Konstantyn Iwanowicz Ostrogski zięć Anastazji (ożeniony z Anną-Tatjaną córką Anastazji i Semena Holszańskiego) aktem pisanym w Ostrogu 6 marca 1516[5]).

Z aktów przytoczonych wynika, że 1) zamek w Gródku istniał jeszcze w XV w. zanim Gródek przeszedł na własność Ławry Peczerskiej, 2) Gródek dostaje się Ławrze Peczerskiej z początkiem XVI w. a nie w XV. w

Gródek nigdy do jezuitów nie należał, gdyż po pokoju andruszowskim, gdy Kijów przeszedł pod panowanie Moskwy, a majątki Ławry przeszły do dyspozycji Rzp., król Jan III aktem z 12 marca 1677 nadaje Gródek i Obarów biskupowi lwowskiemu, halickiemu i kamienieckiemu Józefowi Szumlańskiemu (unicie), którego woźny wprowadza w posiadanie tych wsi dnia 18 maja tegoż roku[6]), zaś 1730 dostaje się Gródek metropolicie unickiemu Anastazemu Szeptyckiemu.

---

[1]) Archiwum xx Sanguszków I. N. 74 (str. 69 i 70) oraz Stecki J. T. Z boru i stepu wyd. II Kraków 1898 str. 74,

[2]) Arch. XX. Sanguszków I. Nr. 83 (str. 79) i Stecki op. cit. str. 75,

[3]) Stecki op. cit. l. 75.

[4]) Wolff: Kniaziowie litewsko-ruscy str. 619,

[5]) Akt zap. Ros. II. N. 96, Stecki op. cit. l. 75,

[6]) Stecki op. cit. l. 77.

Nieścisłem jest stwierdzenie p. Dr M. Orłowicza, że w tym Gródku mieszkał Józef Ignacy Kraszewski, (Przewodnik str. 203—204) gdyż Kraszewski mieszkał w Gródku innym, mianowicie we wsi Gródek gminy Szczurzyn, pow. Łuckiego.

Mówiąc o wykopaliskach przedhistorycznych, powtarza autor, że „prof. Ludwik Sawicki" (Ludwik Sawicki nie jest profesorem, profesorem był ś. p Ludomir Sawicki) odkrył stopę ludzką, co nie jest prawdą, gdyż po dokładnem zbadaniu okazało się, że jest to stopa nie człowieka, lecz gryzonia.

Osada słowiańska, o której pisze autor przewodnika, znajduje się o 3 km., a nie 7 klm. na płd. od wsi. Autor twierdzi, że „wycieczki przybywające do Gródka mogą oglądać wykopaliska", co nie jest zgodne z rzeczywistością, gdyż od 3 lat nie prowadzi się żadnych badań w Gródku, zatem wykopalisk oglądać nie można, tembardziej, że wydobyte z ziemi zabytki przewieziono do Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie (Agrikola 9), gdzie są zmagazynowane i publiczność niema do nich dostępu Na tem ukończyłem o Gródku.

Przejdziemy do Równego. Na stronie 206 twierdzi autor, że „do początku XVII w. Równe należało do dóbr ks. Ostrogskich, a po ich wygaśnięciu w początkach XVII w. przeszło drogą posagu na ks. Lubomirskich". Najfałszywsza na świecie wiadomość, gdyż po Ostrogskich przeszło Równe drogą posagu do Tomasza Zamojskiego, potem do Koniecpolskich, wreszcie do Aleksandra i Franciszka Walewskich. Otóż od tych Walewskich — którzy byli ubogimi, Jerzy-Aleksander Lubomirski chciał kupić rówieńszczyznę— na co się oni nie zgodzili. Wtedy to Lubomirski „wyszukał imiennika ich, który jako Walewski łatwiejszy znalazł do nich przystęp i pod swoim imieniem dobra te wykupił". „Spostrzegli się; poznali podstęp bracia Walewscy; spostrzegł się i podstawiony miecznik „Walewski, że go Lubomirski oszukał".[1]) W ten oszukańczy sposób, Jerzy Aleksander, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, książe świętego państwa rzymskiego, Oboźny Koronny, a potem w-da sandomierski i starosta sandecki został panem Równego.

Na stronie 209 twierdzi autor, że zamek rówieński w XVI i XVII w. był jedną z najsilniejszych twierdz. Nie wiem, na czem oparł swoje twierdzenie autor, gdyż z przebiegu historji zamku, nie bardzobym się ważył na takie powiedzenie, zwłaszcza gdy się weźmie pod uwagę takie zamki, jak „hospodarskie" łucki, krzemieniecki i włodzimierski, a nawet prywatne zamki Ostrogskich w Ostrogu i w Dubnie. Jeśli porównamy te zamki ze sobą, to rówieński był bez porównania słabszą twierdzą i należałoby go zaliczyć do zamków 2-go, jeśli nawet nie 3-go rzędu.

[1]) Stecki op. cit. str. 25-26.

Na str. 210 powiada „autor zamek stał na wyspie... Dokoła pałacu urządzono ładny park... książę Fryderyk przeniósł się do nowej rezydencji „Na górce", a dawny pałac oddał w r. 1843 na szkoły". Sporo nieścisłości. Już na str. 209 mówi autor: „zamek spalił się, poczem mury zostały użyte przy odbudowie nowego barakowego (?) pałacu", zatem na str. 210 nie trzeba było używać wyrażenia „zamek" do tego samego objektu, który został już całkiem słusznie nazwany pałacem.

Dookoła zamku-pałacu był staw, po którym pozostały błota (zob. str. 206). Park założono na płd. wsch. od zamku-pałacu po drugiej stronie stawu i ciągnął się ten park od dzisiejszej ulicy ks. Skorupki aż do ul. 3 Maja. Resztki tego parku zachowały się koło gmachu Kuratorjum Szkolnego i Sądu Okręgowego.

Na szkołę ofiarował ks. Fryderyk specjalnie wzniesiony budynek, — tam gdzie jest dzisiaj Kuratorjum, w szkole tej uczyli historycy tej miary jak Kostomarów,[1]) a potem Marjan Dubiecki, sekretarz Romualda Traugutta, Naczelnika Rządu Narodowego w 1864 r.[2]) i tam rząd rosyjski umieścił dawną szkołę jezuicką, potem podwydziałową — Komisji Edukacji Narodowej z Klewania, którą później zamieniono na szkołę realną. Sam zaś zamek-pałac ofiarował ks. Fryderyk rządowi rosyjskiemu na szkoły, ale rząd tego nie przyjął.

Str. 212: bursa Polskiej Macierzy Szkolnej mieściła się w samym zamku-pałacu, przed jego pożarem, — w dawnej oranżerji mieszczą się obecnie mieszkania urzędników Kuratoryjnych.

Na stronie 244 znajdujemy taki paradoks: „lasy tutejsze posiadają jedyne w kraju obszary porośnięte pięknemi dzikiemi azaljami, które niegdyś sprowadzono z południa". 1) Azalje znajdują się jeszcze koło Sandomierza, 2) Kto sprowadził te azalje i posadził je w lesie? Przecież, gdyby któryś z magnatów sprowadził je, posadziłby je w parku pałacowym, a nie w lesie. Chyba na miły Bóg, szan. autor nie chce powtarzać tej bujdy jaką słyszałem z ust ks. katolickiego w Bereznem: że Tatarzy przywieźli i posiali ją w lesie. Mogę ręczyć, że Tatarzy nigdy takiem procederem się nie zajmowali, gdyż mieli co innego w Polsce do roboty, a nie siać azalje. Zresztą gdyby oni naprawdę siali, to dla czego specjalnie tu, a na szlakach w wojew. tarnopolskiem, stanisławowskiem i lwowskiem tej azalji nie posiali?

Azalja jest rośliną relikwową t. j. zabytkową dzisiaj mamy ją tylko w kilku miejscach. Ongiś według badań botaników-specjalistów, azalja rosła w okresie trzeciorzędowym w więk-

[1]) Woł. eparch. wiedom. z 1880 r. str. 244 (Sendulskij: Gorod Równe)
[2]) Pomarański St.; „Marjan Dubiecki" Zamość 1923, str. 14.

szej ilości w zwartszej masie na tym terenie. Wtedy na Wołyniu napewno jeszcze ludzi nie było (nauka nie jest jeszcze pewną czy wogóle człowiek istniał już w trzeciorzędzie: (Później z powodu zmian klimatycznych, t. j. gdy na Wołyniu faza ciepła ustąpiła fazie zachodniej (atlantyckiej i subatlantyckiej), chłodniejszej znacznie, rośliny stepowe wymagające ciepłego klimatu, częściowo wywędrowały, częściowo wymarły, a tylko bardzo mała ilość i to najodporniejsze okazy zastosowały się do nowych okoliczności.

Mam wrażenie, że na str. 252 wkradła się omyłka drukarska: w 1720 r. dawno nie żył już ks. Samuel Korecki, gdyż wedł Wolffa[1]) żył Samuel Korecki w latach 1621-1651, ojciec zaś jego Karol żył od 1593-1623.

Szkoda że na str. 255 nie wspomniał autor, że w Hulczy połączyły się oddziały wojska ks. Józefa Poniatowskiego z dywizją Kościuszki podczas odwrotu z Ostroga do Dubna w 1792 r.

Na str. 134 znajdujemy wzmianki, że w Łopawszy najwcześniej uwłaszczano chłopów na Wołyniu. Jeśli już tu autor o tem wspomina, należało mojem zdaniem przy Stepaniu krótko opowiedzieć o ugodzie między Worcellem a gromadą znosicką w 1792 r.

Na str. 130, gdy mowa o Torczynie, należało zaznaczyć, że była to własność biskupów katolickich, gdyż w Łucku rezydowali i biskupi prawosławni, a później i uniccy.

Nie rozumiem, jak w „kenasie" karaimskiej zbudowanej w XVIII w. (mansard) mógł być ołtarz renensansowy. Zdaje mi się, że trudno ołtarz ten nazwać renesansowym.

Do ważniejszych usterek rzeczowych zaliczyłbym na str. 51 „wybitną postacią był wnuk Konstantego I Konstanty II Wasyl Ostrogski". Otóż ks. Konstantyn Iwanowicz Ostrogski, hetman litewski miał 2 synów Iljego (Eljasza) i Konstantego Wasyla (Bazylego). Ilja pochodził z pierwszej żony Anny Tatjany (córki Anastazji i Semena ks. Holszańskiego), zaś z drugiej żony ks. Aleksandry Słuckiej miał drugiego syna Konstantego I Wasila (Bazylego) Konstantynowicza i córkę Zofję (późniejszą Zofję Tarnowską). Zatem Konstanty II Wasyl, to syn, a nie wnuk Konstantego I.

Co do wieku pierwszego syna Iljego, umarł mając lat 29, a nie 33. Data zgonu Iljego jest dokładnie znana, jest nią 19 sierpnia 1539,[2]) Wolff[3]) podaje ją też za datę śmierci, zaś datę urodzenia kładzie na 1510 r.

Na str. 56 nie zaznaczył autor, że po wygaśnięciu ks. Ko-

---

[1]) Wolff Kniaziowie litewsko-ruscy str. 176
[2]) Przeździecki: Jagiellonki polskie II str. 59
[3]) Wolff; Kniaziowie litewsko-ruscy, str. 359

reckich, włość Korecka dostaje się Leszczyńskim, a potem Czartoryskim, o czem pisze na str. 245.

Szkoda, że autor nie podał na str. 70, gdzie są ruiny gotyckiego zamku w Hoszczy. Kilka razy byłem tam i poza murem klasztornym (obecnie cerkiewnym) dużo późniejszym i tablicą, także późniejszą, z płasko-rzeźbą, żadnych resztek odnoszących się do zamku nie znalazłem.

Pisownia nazw—nie mówiąc już o zwykłych omyłkachi błędach zecerskich, których jest sporo,—szwankuje i to dość mocno

Jeśli chodzi o nazwy miejscowości: dlaczego autor używa. nazwy Zdołbunowo (str. 252), Glińsko (87,253), Horyngrad (84/89, 234,374). Niskienicze (57), Niśkienicze (377) — gdy skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej t. IX „Województwo Wołyńskie", uznaje nazwy: Zdołbunów str. (47,81), Glińsk (50,70). Horyngród (59.71), Niskienicze (63,75), sam zaś autor na str. 155 daje nazwę Niskienicze, zatem prawidłową: na str. 9 pod ilustracją Nr. 1 mamy nazwę „góry Czerczeń". Na mapach sztabowych i w literaturze mamy wszędzie nazwę góra Czercza.[1]) Nazwy osób: malarza Konicza na str. 78, nazywa na str. 114 raz jako Konicera, drugi raz jako Kunicera. Na str. 119 mamy jakichś Karaiców, zamiast Karaitów, a właściwej Karaimów. Na str. 83,225,226 Worcel, Worcela zamiast Worcell. Worcella na str. 225 Swidryhiełło zam. Swidrygiełło, na str. 132 spotykamy ks. Nieswickich. Zdaje mi się, że raczej należałoby ich pisać ks. Nieświzcy, tak jak to robili ks Józef Puzyna, Zygmunt Luba-Radzimiński, prof. Władysław Semkowicz, prof. Antoni Prochaska[2]). Dlaczego autor pisze Jezuici, Franciszkanie, Dominikanie, Bazyljanie i t. p., a nie jezuici, franciszkanie, dominikanie, bazyljanie według zasad pisowni Polskiej Akademji Umiejętności — tego nie rozumiem.

Brak dokładnej korekty daje się dotkliwie odczuć i czy to w „obrazowanie" (90) zamiast „obrabowania", przed (50) zam. przez, Wołyń (41). Dombrowica (48) zam. Wołyń, Dąbrowica, nie mówiąc o wielu innych.

Jeśli chodzi o sprawy wyznaniowe, autor podaje takie terminy: nb str. 64 i 73 autor uznaje nazwę unici — „unickie monastery „unickich Bazyljanów", podczas gdy na str. 344 i 345 na to samo pojęcie daje nazwę katolickie n. p. „katolickich Bazyljanów" (oraz Bazyljanów) „urządzecia katolickie", gdy na tejże 345 str. mówi o „Częstochowie unitów" (dla czego autor pisze bazylianów i unitów przez wielkie B i wielkie U?). Nie jest to zasadniczy błąd ale mimo wszystko jest to dużą nieścisłością. Normalnie bowiem uznajemy, że nazwą katolickie,

[1]) Romer: Prace geograficzne, Cz. IX. Podole, Lwów, 1927, str. 91, Krzemieniec, Warszawa 1926, str. 8, 30.

[2]) Miesięcznik heraldyczny 1911 r. rocznik IV, str. 6, 43, 74, 142, 182, — rocznik V 1912 r. — str. 18, 98, 88, 93, 190.

katolik, określamy wyznanie i wyznawców rzymsko-katolickich, zaś dla odróżnienia greko-katolików oznaczamy ich mianem unitów, — unickie. Mówiąc o Poczajowie na str. 344 i 345 mimowoli sugeruje autor czytelnikowi, że monaster poczajowski był kiedyś rzymsko katolickim, podczas gdy był on tylko od 1773 do 1832 greko-katolickim czyli unickim, — rzymsko-katolickim zaś nigdy nie był.

Na tem zakończyłbym swoje uwagi, przyczem zaznaczyć muszę, że całego Przewodnika nie przeczytałem, i nie wiem, o ile inne opisy są ścisłe.

Mimo tych usterek, przyznać trzeba autorowi, że wielce przysłużył się Wołyniowi, dając nam ten Przewodnik. Należy spodziewać się, że autor dołoży wszelkich starań, by możliwie jaknajrychlej ukazało się drugie wydanie tak pożytecznego dzieła, a które przed opublikowaniem będzie dokładnie przejrzane, gruntownie opracowane i wszelkie usterki będą usunięte, gdyż tłumaczenia autora na str. 3 „zgromadziłem materjał z wielu źródeł, nie mając czasu ani możności naukowej kontroli autentyczności ścisłości zawartych w nich wiadomości, które podałem w zaufaniu do źródeł drukowanych", nie może być przyjęte, tem bardziej, że później autor zaznacza (str. 5) iż rękopis był opracowany jeszcze w 1923 r., a w jesieni 1927 r. objechał „ważniejsze powiaty wołyńskie celem poczynienia na miejscu ostatecznych poprawek i uzupełnień" (str. 4) — zatem było sporo, bo aż lat 6 względnie 7.

3 sierpnia 1930 r.

Hoffman Jakób.
Z pracowni regjonalnej Zarządu Wołyńskiego Okręgu Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych

---

Pren. rocz. zł. 6. półrocz. zł. 3 r. pojed. 60 gr. Konto P. K. O. Nr. 30365
Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁ., KURATORJUM.
Drukarnia „POLTYP" Równe, XIII-tej Dywizji 2.